

Ob gradivu **Možnosti izvajanja socialnega varstva v občini Ljubljana Vič-Rudnik v danih razmerah je izvršni svet skupščine občine Ljubljana Vič-Rudnik na 55. seji dne 20/5-1987 sprejel naslednja STALIŠČA**

1. **Izvršni svet podpira celotno gradivo in tudi sklepe, ki jih je predlagala Občinska skupnost socialnega varstva Ljubljana Vič-Rudnik.**

2. **Izvršni svet ocenjuje, da je treba pri sklepih dati prednost organizacijskim in najnujnejšim nalogam (tč. 1,4). Zagotavljati je treba tekočo valorizacijo, izvedensko varstvo starejših občanov in poiskati nedomestne prostore za Cukrarno.**

3. **Izvršni svet predlaga, da je treba posvetiti večjo pozornost celotnemu problemu alkoholizma in družbeni prehrani na srednjih šolah v izvedbenih nalogah vseh zadoženih.**

IZVRŠNI SVET

MOŽNOSTI IZVAJANJA SOCIALNEGA VARSTVA

v občini Ljubljana Vič-Rudnik v danih razmerah

I. UVOD

Socialna politika je sestavina družbenoekonomskega razvoja, ki vpliva na celoten družbeni razvoj in družbenih položaj delovnih ljudi. Cilj socialne politike v socialistični samoupravni družbi je vseboljše in bolj vsestransko zadovoljevanje potreb ljudi, delitev sredstev, ki so na voljo za zadovoljevanje potreb po načelu delovnega prispevka, solidarnosti in vzajemnosti ter krepitev socialne varnosti na podlagi dela in humanizacije delovnih in življenjskih razmer. Ukrepi za zagotavljanje reševanja gospodarskih težav, s katerimi se srečujemo, pa narekujejo socialni politiki doslednejše uresničevanje temeljnega načela, da so delo in delovni uspehi temeljno merilo za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb, da si vsak predvsem z lastnim delom zagotavlja socialno varnost. Osnova za to je samoupravno planiranje socialne politike v organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, samoupravnih interesnih skupnostih ter drugih organizacijah in skupnostih in sicer kot sestavino gospodarskega razvoja.

Poročilo obravnava uresničevanje socialne politike na posameznih področjih, kjer občinske samoupravne interesne skupnosti – podpisnice samoupravnega sporazuma o usklajevanju planskih elementov socialne politike in socialno-varstvenih programov v občinah in mestu Ljubljana za obdobje 1986–90 v okviru občinske skupnosti socialnega varstva oblikujejo, spremljajo in usklajujejo vsebino in obseg programov socialnega varstva, se dogovarjajo za prednostne naloge ter o uvajanju novih oblik socialnega varstva v okviru občine in mesta Ljubljana kot enotnega prostora.

II. IZVAJANJE SOCIALNOVARSTVENIH PROGRAMOV

1. Družbeno varstvo otrok in mladine

Vsebina družbenega varstva otrok in mladine obsega tiste dejavnosti, s katerimi želimo in tudi moramo utrditi boljše možnosti kakovostne družbene vzgoje vsem predšolskim otrokom in dosepati dogovorjeno raven socialne in zdravstvene varnosti otrok in mladine, sočasno pa zagotavljati kar najbolj ustrezno varstvo materinstva in nege ter družine kot celote. Varstvo matere in novorojenca

Program zagotavljanja pravic, ki jih ima mati oz. drug upravičenec ob rojstvu novorojenca, se izvaja v skupnosti otroškega varstva enotno v republiki. Potrebna sredstva se zbirajo in zagotavljajo po načelu vzajemnosti. Od leta 1986 traja porodniški dopust 105 dni, dopust za nego in varstvo otroka pa še nadaljnjih

260 dni, torej skupno 365 dni. Sočasno s tem se je uveljavil tudi samoupravni sporazum o porodniškem dopustu, ki poleg te pravice uvaja še naslednje pravice: dopust za nego in varstvo dvojčkov, za teže telesno in duševno prizadetega otroka ali nedonošenčka, ki lahko traja do 15. meseca otrokove starosti. Za nego in varstvo več hkrati živorojenih otrok pa pridobi upravičenec še tri mesece za vsakega nadaljnega otroka. !skalke zaposlitve, študentke in učenke v srednjem usmerjenem izobraževanju imajo pravico do družbene pomoči za 84 dni v višini 50% povprečnega čistega osebnega dohodka vseh zaposlenih delavcev na območju SR Slovenije v minulem letu. Višina družbene pomoči pa se sproti mesečno usklajuje z odstotkom rasti osebnih dohodkov vseh delavcev na območju občine, v kateri ima upravičenka stalno prebivališče.

Nadomestilo osebnega dohodka za čas porodniškega dopusta je v letu 1986 koristilo 545 upravičencev. Povprečno nadomestilo OD je v preteklem letu v občini Ljubljana Vič-Rudnik znašalo 105.399 din mesečno. Višina nadomestila OD je do sedaj zaradi hitrejšje nominalne rasti osebnih dohodkov zelo zaostajala. To neskladje je skupščina Skupnosti otroškega varstva Slovenije uredila s spremembo in dopolnitvijo SaS o porodniškem dopustu z veljavnostjo od 1. maja tega leta dalje. Nova vrednost nadomestila OD za čas porodniškega dopusta je enaka vrednosti OD, ki bi ga upravičenec dosegel, če bi delal. Skupnost otroškega varstva zagotavlja družbeno pomoč tudi v funkcionalni obliki vsaki materi v obliki zavitka ob rojstvu novorojenca. To pravico imajo tudi zaposleni roditelji ne glede na kraj bivališča, v kolikor združujejo delo na območju občine. V letu 1986 je to pravico uporabilo 1142 upravičencev. Vrednost zavitka znaša približno 27.000 din.

Predšolska vzgoja in varstvo

Razvoj predšolske vzgoje in varstva otrok je že več kot deset let pogojen z možnostmi pridobivanja vzgojnovarstvenega prostora in strokovnega kadra. Največji del objektov je pridobljenih iz solidarnosti občanov in delovnih ljudi v obliki samoprispevkov za novogradnje in adaptacije. Vsa vlaganja tako združenih sredstev v občini so omogočila, da imamo sedaj v organiziranem dnevnem varstvu in vzgoji 48% predšolskega rodu. V občinah Ljubljane smo v odstotku vključitve na zadnjem mestu, vendar moramo pri tem upoštevati posebnosti območja občine. V tem letu imamo v VVO vključenih 3617 predšolskih otrok, od tega 441 dojenčkov in 3176 predšolskih otrok. Za otroke, prizadete v telesnem in duševnem razvoju, je organiziran en oddelek.

Naloge družbene vzgoje in varstva predšolskih otrok naj bi v največji meri opravila enovita delovna organizacija VVO Ljubljana Vič-Rudnik, v katero je vključenih 13 delovnih enot, ki poslujejo v 38 objektih. Ta dejavnost se opravlja tudi pri osnovnih šolah Oskar Kovačič, Primož Trubar Velike Lašče, I. bataljona Dolomitskega odreda Horjul, 7. maja Dobrova, Dolomitski odred Polhov Gradec. Obseg poslovanja vzgojnovarstvene organizacije in enot pri osnovnih šolah se v preteklem letu ni bistveno spremenil. Spreminja se le mreža oddelkov, ker VVO ukinja oddelke v okoljih, kjer ni potreb ter jih odpira tam, kjer te potrebe obstajajo. Potrebe po varstvu so še v okoliših dislociranega oddelka Ig ter delovnih enot Trnovo in Milan Česnik.

VVO in osnovne šole z VVE izvajajo tudi celoletni program priprave otrok za vstop v osnovno šolo, za otroke, ki niso v dnevnem varstvu, pa v obsegu 180 oziroma 240 ur. V šolskem letu 1986/87 obiskuje program priprave za vstop v osnovno šolo skupaj 1279 otrok, od tega v dnevnem varstvu VVO 953 otrok. Čeprav je ta program obvezen, se v občini še vedno srečujemo z dokajšnjimi razlikami v posameznih krajevnih skupnostih. V mestnem območju in primestnih krajevnih skupnostih se obseg programa po številu opravljenih ur dosega, medtem ko v območju Velikih Lašč, Polhovega Gradca tega ne dosega zaradi oddaljenosti, manjšega števila otrok, pomanjkanja prostora in kadra.

Z otroke v starosti od 4 do 5 let, ki niso vključeni v dnevno varstvo, organizira VVO oziroma osnovna šola 80-urni vzgojni program. V ta program je vključenih razmeroma malo otrok – le 66. Čeprav je ta program za starše brezplačen, je odzivnost zaradi premajhne osveščenosti ali prezaposlenosti staršev in oddaljenosti otrok zelo nizka. Skupnost otroškega varstva s svojim programom že več let vzpodbuja in omogoča izvajanje vzgojnih in

drugih programov za otroke izven dnevnega reda. Mladina v osnovnošolskem obdobju

Družbena skrb za zdrav vsestranski otrokov razvoj se nadaljuje v vzgojnoizobraževalnem procesu v osnovni šoli. Socialne razlike, ki se v osnovni šoli še vedno izkazujejo, se postopno odpravljajo s sredstvi družbene pomoči v obliki subvencij za šolsko prehrano, letovanja, zimovanja. V tem šolskem letu se v osnovnih šolah v občini Ljubljana Vič-Rudnik prehranjuje od 7918 učencev 7500, kar predstavlja 95% vseh učencev. Malico prejema 4228 ali 54% učencev, kosilo 305 učencev ali 4%, zajtrk in malico prejema 0,07% učencev, malico in kosilo 2801 ali 35% učencev. Vse tri obroke je dobivalo 161 oziroma 2% vseh učencev v občini. Iz različnih vzrokov se v šoli ni hranilo 418 učencev, kar predstavlja 5% otrok. Zimovanja in letovanja se je udeležilo 2891 otrok iz občine.

Osnovna šola, ki skupaj z družino sooblikuje otrokov razvoj v šolskem obdobju, bo morala po svojih svetovalnih službah doseči višjo stopnjo sodelovanja z družino, krajevno skupnostjo in drugimi nosilci družbene skrbi za šolsko mladino. V občini je 13 osnovnih šol in Zavod za slepo in slabovidno mladino, ki usposablja slepe in slabovidne otroke v obdobju osnovne šole. Na osnovnih šolah deluje 37 svetovalnih delavcev ter 3 logopedi. Na treh največjih osnovnih šolah delujejo v teamu psiholog, socialni delavec in logoped. Svetovalni delavci so tudi aktivno vključeni v usmerjanje učencev za nadaljnje šolanje ter jim nudijo pomoč pri poklicnem usmerjanju.

Celodnevna osnovna šola kot kvalitetnejša oblika osnovne šole, ki se je v občini pričela izvajati pred 12 leti vključuje 8,5% vseh učencev v občini. Pokazala je pozitivne rezultate v prizadevanjih za zmanjševanje socialnih in drugih razlik med otroki, ki so posledica različnih družinskih in življenjskih razmer.

Učencem šol srednjega usmerjenega izobraževanja ni zagotovljena ustrežna prehrana, predvsem zaradi materialnih in kadrovskih težav, delo pa tudi zaradi premalo zavzetega pristopa samih šol. Opazen premik na tem področju je sicer nastal z regresiranjem šolske prehrane iz sredstev za štipendiranje na ravni republike. Regres za malico na učenca znaša 55 din na delovni dan s tem, da prejema šola regres za vse učence, če jih je vključenih v organizirano šolsko malico vsaj 60%, sicer pa le za število dejansko vključenih učencev. Slabo zdravstveno stanje srednješolcev in množica vozačev narekujejo potrebo po širši družbeni skrbi za izboljšanje prostorskih, materialnih ter organizacijskih pogojev prehranjevanja.

Zdravstveno varstvo otrok in mladine

Skrb za zdravega otroka se prične že pred njegovim rojstvom. S sistematskim nadzorom nosečnic in z organizirano zdravstveno prosveto (materinska šola) v dispanzerjih in na Univerzitetni kliniki za porodništvo in ženske bolezni preprečujejo ali omilijo bolezni, ki bi utegnile škodovati materi ali otroku. Za novorojenčkovo zdravje je zlasti pomembno materino znanje o pravilni negi in prehrani novorojenčka in dojenčka. Dojenčke in druge otroke obiskuje na njihovem domu patronažno-bolniška služba.

V otroškem dispanzerju so zajeti vsi dojenčki. V sistematskih pregledih so deležni še posebne skrbi dojenčki, ki iz različnih vzrokov počasneje napredujejo. V letu 1986 je bilo v ambulantah manjše število bolnih dojenčkov, kar je prav gotovo pozitivna posledica večjega obsega pravic porodniškega dopusta in nege novorojenca.

Kadrovsko zasedba v otroških dispanzerjih v Ljubljani (1000 predšolskih otrok na 1 zdravnika) je ugodna. To je omogočilo popolno zajetje otrok tako na področju cepljenja kot v ostalih preventivnih dejavnostih. Opravlja se tudi sanitarno-higiensko in zdravstveno-vzgojno delo. Pred vstopom v prvi razred osnovne šole so vsi otroci ponovno sistematsko pregledani. Zdravnik se s svojimi ugotovitvami vključuje v team s šolskim psihologom, socialnim delavcem, vzgojiteljico ter sodeluje pri ugotavljanju otrokove zrelosti za vstop v šolo. Šolski otroci so v času šolanja sistematsko pregledani vsako drugo leto. Vsaj enkrat letno mora preveriti sanitarno-higienske pogoje v šoli. V letu 1985 je Zdravstveni dom Ljubljana pričel z organiziranim in zdravstvenim nadzorom otrok na letovanjih. V preventivno klimatsko zdravljenje pa se vsako leto vključijo okoli 200 otrok iz občine. Z dokončanjem adaptacije in dograditve Mladinskega klimatskega zdravilišča

Rakitna iz programa samoprispevka III v prvi polovici tega leta bomo pridobili dodatne zmogljivosti za klimatsko zdravljenje otrok.

Organizirana je tudi zobozdravstvena služba za predšolske in šolske otroke ter mladino s specialistično dejavnostjo pedontologije in ortodontije. Cilj pa je, da bi bile postopoma opremljene in pričene z delom šolske zobne ambulante v šolah, kar je trenutno le v okviru osnovne šole Vič. V osnovni šoli X. SNOUB Ljubljanske pa je le opremljena ordinacija.

Iz podatkov zdravstvene statistične službe ZD Ljubljana navajamo še nekaj pomembnejših podatkov:

	1981	1986
Število umrlih dojenčkov na 1000 živorojenih	0,13	0,12
Vsi obiski žensk v posvetovalnici dis. za žene	9589	10926
Vsi obiski bolnih otrok v ambulantah otrošk.d.	46471	43516
Prvi obiski bolnih dojenčkov v ambulantah otroškega dispanzerja	4546	3437
Število otrok, ki so jih obiskale patron.ses.	5410	6101
Število prihodkov otrok v mentalno higien.odd.	120	809
Število sistematskih pregledov dojenčkov	2578	2863
Število sistematskih pregledov 3 letnih otrok	815	634
Število sistematskih pregledov šolarjev	5730	6560

Zaposlovanje mladine

Mladino, ki brez dokončane izobrazbe izstopa iz izobraževalnega procesa, spremlja skupnost za zaposlovanje. Ozadja teh izstopov so različna. Pretežno so razlogi naslednji: nemotiviranost in malomarno izpolnjevanje šolskih obveznosti, zgrešeno interesno področje pri vključitvi v izobraževanje zaradi usmerjanja in preusmerjanja učencev v razpisne programe, pomanjkanje učnih in delovnih navad, različno predznanje učencev že iz osnovne šole, prilagoditvene težave v širše in novo okolje, domotožje, bolezen, sprememba družinskega stanja. Tem so omogočene vključitve v programe usposabljanja v povezavi s potrebami združenega dela ali direktnega vključevanja v delo. Težave in posebnosti pa so marsikdaj v tem, da so ti iskalci zaposlitve mladoletni, brez poklica in brez delovnih izkušenj, pogosto tudi brez delovnih navad, kar je pravzaprav najbolj otežujoče. Pri zaposlovanju nastajajo tudi ovire zaradi zakonskih določb, ki prepovedujejo nočno delo mladoletnim osebam, onemogočajo delo na fizično zahtevnih ali zdravju škodljivih delih. Obdobje adolescence pa še poudarja specifične mladostne karakteristike, zato se to populacijo upravičeno uvršča v težje zaposlivo oziroma rizično. V občini Ljubljana Vič-Rudnik je bilo v letu 1986 83 mladih, ki so prekinili šolanje v srednjem usmerjenem izobraževanju. Polovica teh se je preusmerila in poskušala šolanje v drugih smereh. Nekaj se jih pripravlja za zaposlitev in izobraževanje v različnih oblikah, nekaj pa se jih je zaposlilo v združenem delu.

Ena od pomembnih nalog skupnosti za zaposlovanje je štipendiranje iz združnih sredstev, ki je pomemben socialni korektiv. Za šolsko leto 1986/87 je bilo v občini podeljenih po kriterijih samoupravnega sporazuma o štipendiranju 136 štipendij iz združenih sredstev. Od teh prejemnikov štipendij je upravičeno do dopolnilne štipendije 9 štipendistov. Prejemniki teh štipendij so pretežno učenci in študenti, ki se šolajo za neproizvodne poklice. S štipendijami iz združenih sredstev skušamo zagotoviti enake možnosti šolanja najbolj socialno ogroženi mladini in z enotnimi kriteriji hkrati zagotavljati kadrovske potrebe.

Socialno-skrbstvena dejavnost

Socialnoskrbstvena dejavnost na področju družbenega varstva otrok in mladine se izvaja po zaokroženih vsebinskih področjih. Posveča pa posebno pozornost in skrb skupini, ki vključuje:

- otroke, motene v duševnem in telesnem razvoju
- otroke, ki se nahajajo v rejniških družinah ali mladinskem zavodu zaradi neugodnih življenjskih pogojev v matični družini

- otroke in mladostnika z motnjami vedenja in osebnosti
- otroke, katerih starši se razvezujejo

Položaj skupine otrok, motenih v duševnem in telesnem razvoju, pa tudi odraslih oseb se je v preteklih letih izboljšal predvsem z naslednjimi pridobitvami:

- izgradnja Doma za varstvo in usposabljanje duševno prizadete mladine Dolfke Boštjančič
- usposobitev stavbe na Škofljici v zavod za varstvo in oskrbo težje in težko duševno prizadetih odraslih oseb
- izgradnja Varstveno delovnega centra Tonček Hočevar, ki zagotavlja odraslim prizadetim osebam domsko varstvo in okupacijo v delavnicah pod posebnimi pogoji
- zakon o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb, ki zagotavlja odraslim zmerno, težje in težko prizadetim osebam ter po največje telesno prizadetim nadomestilo za invalidnost ter po potrebi dodatno za tujo pomoč in postrežbo, vse kot njihovo osebno pravico.

Pomembna oblika varstva otrok in družine je rejništvo – namestitev otroka v drugo družino. Namen rejništva je, da se otrokom omogoči zdravo rast, izobraževanje, skladen osebnostni razvoj in usposobitev za samostojno življenje in delo. Primarni razlogi za namestitve otroka v rejništvo so neurejene družinske razmere, neurejenost staršev in tudi še neurejene stanovanjske razmere. Koncem leta je bilo v občini 62 otrok v 34 rejniških družinah. Izven občine Ljubljana Vič-Rudnik je 25 rejniških družin, v občini pa jih je le 9. Zato se otroke namešča v rejniških družinah v oddaljenih občinah, kar pa pogojuje rahlejšo stike staršev z otrokom. Socialno ogroženi predvsem starejši otroci, za katere je oskrba v rejniških družinah že vprašljiva pa so vključeni v Mladinski dom Malči Belič.

Otroke in mladostnike z vedenjskimi motnjami napotijo v obravnavo na Center za socialno delo šolske svetovalne službe, organi za notranje zadeve in občani sami. Vedenjske motnje sodijo namreč med najtežje obvladljive in v bistvu pomenijo motnje na področju socialnega delovanja. Ne gre torej za težave, ki bi jih imeli mladostnik le sam s seboj, pač pa pomenijo veliko obremenitev ter nevšečnost za vse tiste, ki prihajajo z njim v stik. Zato vsaka vedenjska problematičnost sproži v svojem socialnem okolju negativne, odklonilne reakcije. Da se mladostniku in njegovi družini lahko ustrezno pomaga, je bistvenega pomena pravilna in objektivna ocena stanja in odnosov v družini ter strokovna obravnava.

Število mladostnikov, ki so potrebni te vrste pomoči, počasi, a konstantno narašča. Že nekaj let pa je nespremenjeno ali celo občasno upada število mladoletnih oseb, ki jih je potrebno izločiti iz okolja in jih namestiti v vzgojne zavode. Vse več je tudi mladostnikov, ki ne zmorejo šolanja v usmerjenem izobraževanju in jih je potrebno 15 ali 16-letne zapošlovati, kar pa je v sedanjih zaostrenih gospodarskih razmerah izredno težko. S sodelovanjem in pomočjo skupnosti za zaposlovanje se usposobijo za enostavna dela in zaposlitev.

2. Družbena skrb in pomoč družini

Dejavnost socialnega skrbstva in Center za socialno delo kot izvajalske organizacije z vsemi svojimi oblikami pomoči in ukrepi pomagata tudi družinam, ki zaidejo v socialne težave. Da bi se sproti reševala vsa konkretna življenjska vprašanja ljudi in občanov na področju socialnovarstvene problematike je potrebno organizirati polivalentno socialno delo v krajevnih skupnostih. Največ pozornosti in strokovne pomoči posvečajo reševanju problemov, ki nastanejo ob statusnih spremembah reševanju problemov, ki nastanejo ob statusnih spremembah družine in življenjske skupnosti. Matere samohranilke potrebujejo največkrat pomoč pri urejanju očetovstva svojim izven zakona rojenim otrokom, preživnine, stikov med otrokom in očetom, pomoči pri reševanju stanovanjskega problema, ureditvi delovnega časa in varstva otrok.

Center za socialno delo s svojimi mnenji in strokovnimi ugotovitvami sodeluje tudi pri razreševanju problemov mladih družin in socialno ogroženih družin. Prav tako z različnimi ukrepi in oblikami pomaga družinam alkoholikov, alkoholikom in delomrznežem. Socialna služba se pri delu z alkoholiki opira na sodobna spoznanja o alkoholizmu in obravnava alkoholikov s silijem; pripravi alkoholika na zdravljenje in ga resocializira. Kljub priza-

devanju in delu strokovnih služb uspehi niso zadovoljivi. Tudi okolje še ni kritično do pojavov alkoholizma. Pri sodobnem zdravljenju alkoholikov je pomembno, da sta vključena zdravljenelec in njegova družina. Že od leta 1972 pa deluje v občini klub zdravljenih alkoholikov. S stališča socialne problematike se Center vključuje tudi v razreševanje problematike barak in drugih nedovoljeno zgrajenih objektov, kar zahteva tudi povezavo z OZD, katerih delavci stanujejo v barakah.

Vse večji problem bodo v Ljubljani predstavljali alkoholiki in delomrzneži, zavrženci od družin, brez doma in stanovanja, brez vsakršnih sredstev za življenje, ki se s tem, da jim je družba vzela zadnje pribežališče »Cukrarno«, nimajo kam dati. V Ljubljani se bo morala čim prej realizirati zamisel o sprejemnem centru, ki bi sprejemali tovrstno populacijo. Prav tako bi bilo potrebno posebej urejati problematiko družbeno neprilagojenih oseb, ki po prestani zaporni kazni nimajo nastanitvenih in drugih materialnih pogojev za preživljanje.

Solidarnost na stanovanjskem področju

Z uresničevanjem načela solidarnosti in vzajemnosti se zagotavlja rešitev stanovanjskih problemov tistim kategorijam prebivalstva, ki živijo v težkih materialnih razmerah in zato sami iz objektivnih razlogov reševanja tega vprašanja ne zmorejo.

Pridobivanje solidarnostnih stanovanj poteka po natečajih za solidarnost na podlagi pravilnika o pogojih in merilih za dodeljevanje solidarnostnih stanovanj mesta Ljubljana. Za izjemno pereče stanovanjske probleme oziroma naknadni ugotovitvi nerešenega vprašanja težje prizadetih invalidov, ki so vezani na tujo pomoč pravilnik predvideva, da lahko odbor za solidarnost predlaga dokončno stališče za dodelitev solidarnostnega stanovanja.

Stanovanjske probleme pa je možno reševati tudi z natečajem občinske stanovanjske skupnosti za dodelitev družbenih stanovanj, na katerih ima pravico stanodajalca občinska stanovanjska skupnost. Tak natečaj za pridobitev družbenega stanovanja je bil v občini Ljubljana Vič-Rudnik koncem leta 1986 zaključen. Pravilnik je omogočal, da so zaprosili za družbeno stanovanje:

- delavci, zaposleni v organizacijah s področja družbenih dejavnosti
- občani in družine, ki združujejo delo v TOZD in delovnih skupnostih z nižjim mesečnim skupnim čistim dohodkom na člana družine od povprečnega osebnega dohodka v SRS
- upokojevci in invalidi
- za delo trajno nesposobni občani

Vloženih je bilo 523 prošenj. Realizacija natečaja je v teku.

Na nivoju mesta poteka realizacija 4. natečaja, v katerega se je uvrstilo iz občine Ljubljana Vič-Rudnik 175 občanov iz skupine občanov z nizkimi osebnimi dohodki in 29 občanov iz skupine upokojevcev in invalidov. Do 31. 12. 1986 je bilo rešenih 112 vlog občanov z nizkimi dohodki in 28 vlog upokojevcev oziroma invalidov.

Reševanje stanovanjskih vprašanj borcev NOV in kmetov borcev NOV se rešuje v okviru dodeljevanja solidarnostnih stanovanj v samoupravni stanovanjski skupnosti Ljubljane. V občini pa ima občinski odbor ZB NOV razpolagalno pravico za družbena stanovanja, ki so bila zgrajena do leta 1969 in namensko dodeljena ZB NOV občine.

Izpostaviti je potrebno, da reševanje stanovanjskih vprašanj upokojevcev in invalidov preko občinskega natečaja ni najbolj ustrezen način. Stanovanjski fond je v bistvu zaseden in se izprazni le redka stanovanja, ki pa so neprimerna, potrebna adaptacije in vlaganja precejšnjih sredstev, česar pa ta vrsta prosilcev pretežno ne zmore.

Še vedno ostaja odprta problematika na področju zamenjav stanovanj, ker se lahko solidarnostno stanovanje zamenja le s solidarnostnim. Umestno bi bilo razmišljati o drugih vrstah zamenjav, kar se je že izvajalo, vendar predpisi to možnost omejujejo.

Problematiko tako pri dodeljevanju družbenih kot solidarnostnih stanovanj še povečujejo občani iz barakarskih naselij, ker ni pravočasnega, dovolj učinkovitega odstranjanja provizoričnih objektov barak, sodelovanja z OZD, kjer so uporabniki teh objektov zaposleni in ni zadostnega števila stanovanjskega fonda.

3. Družbeno varstvo invalidov

Pri obravnavi aktualnih problemov invalidskega varstva je nujno upoštevati družbeni odnos do invalidov in invalidskega varstva, ki ga moramo obravnavati kot neločljiv del kateregakoli družbenega dogajanja.

V občini Ljubljana Vič-Rudnik aktivno deluje društvo invalidov, ki vključuje občane ne glede na značaj invalidnosti in status. Po zadnjih podatkih je v občini 1841 registriranih invalidov, od katerih prejema invalidnino 980, 171 varstveni dodatek in 187 invalidov dodatek za pomoč in postrežbo. Na področju usposabljanja in zaposlovanja invalidnih oseb ter njihovega strokovnega obravnavanja so se začele uveljavljati nove oblike. Trend zmanjšanja števila oseb s statusom invalidnosti je posledica drugačnih strokovnih odločitev, ki se kaže v usposobitvi ostalih delovnih sposobnosti.

Poleg občinskega društva invalidov pa delujejo medobčinska društva, ki vključujejo težje vrste invalidov: paraplegike – v občini jih je 14, občane z multipla sklerozo, živčno-mišično prizadete – v občini jih je 23, duševno prizadete, slušno prizadete – v občini jih je 124 ter prizadete na vidu – v občini jih je 83, od tega le 7 slabovidnih. Vse aktivnosti društev so usmerjene v zagotovitev pogojev, da se primerno zaposli vsak invalid, ki mu osebni pogoji zdravja dovoljujejo in omogočajo, da dela. Ena največjih ovir za zaposlovanje je neprimerno bivalno, delovno in urbano okolje.

Reševanje problematike težje invalidnih oseb je zadovoljivo, saj večinoma vsi poleg invalidnine prejemajo tudi dodatek za tujo nego in pomoč. Imajo tudi pravico do tehničnih pripomočkov, razen slepih, ker nimajo urejenega statusa invalida kot posledico slepote.

Kljub organizirani skrbi širše družbene skupnosti za izboljšanje življenjskih pogojev te kategorije občanov bi v danih razmerah lahko razrešili še marsikateri problem, ki se javlja kot posledica njihove prizadetosti. Ena od ključnih nalog, ki naj bi se sistemsko uredila, je detekcija. Le z dovolj zgodnjim odkrivanjem in s strokovno obravnavo bi se zagotovilo osnovne pogoje za nadaljnjo obravnavo in usposabljanje teh kategorij prizadetosti. S spremembo programov v usmerjenem izobraževanju se je možnost vključevanja vseh vrst invalidov v redno usmerjeno izobraževanje še zožila. Zato ostaja edina možnost usmeritve teh učencev v lažje poklice (telefonija, priučevanje v invalidskih delavnicah). Ta usmeritev pozneje nujno privede do manjše materialne osnove za preživljanje, kar povečuje prepad med zdravo in invalidno populacijo.

Zaposlovanje invalidne populacije je uspešno predvsem zaradi prizadevanja njihovih matičnih društev oziroma z zaposlovanjem v invalidske delavnice. Na vidu prizadeti se pretežno zaposlujejo v delovnih organizacijah, opremo za prilagoditev delovnih mest pa zagotavlja skupnost za zaposlovanje. Drugi invalidi težje vrste pa v glavnem združujejo delo v invalidskih delavnicah. Ob tem je potrebno podpreti prizadevanja skupnosti za zaposlovanje v Ljubljani pri aktivnostih za ustanovitev Centra za rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov Ljubljana, ki naj bi se razvil iz rehabilitacijske delavnice v Mostah, ki deluje od 1. 9. 1986, vendar status in financiranje še nista opredeljena. Rehabilitacijska delavnica bo izvajala tudi delo na domu, ki predstavlja dovolj vsestransko obliko za vključevanje invalidnih oseb, za kar pa s strani organizacij združenega dela ni pravega razumevanja in pripravljenosti.

Za težjo vrsto invalidov bi bilo potrebno tudi ustrežnejše organizirati zdravstveno službo, tako da bi jim omogočili samostojno prihajanje po zdravniško pomoč in nudili ustrežno kvalitetno storitve na domu. Prav tako bi moralo biti sistemsko urejeno reševanje stanovanjske problematike z načrtno in arhitektonsko ustrezno gradnjo, pridobivanjem dodatnih stanovanjskih enot in spremljajočih objektov.

4. Zaposlovanje

Temeljno izhodišče socialne varnosti so delo in rezultati dela. S sistemom solidarnosti pa pomagamo tistim, ki zaradi objektivnih okoliščin živijo v težjih razmerah. V občini je po oceni Zavoda za družbeno planiranje Ljubljana od 81.524 prebivalcev zaposlenih približno 34.000. Iskalcev zaposlitve po stanju 31. 12. 1986 je bilo 289, od tega 132 žensk. Po stopnjah strkove izobrazbe je struktura iskalcev zaposlitve naslednja:

	skupaj		brez poklica		I		II		III		IV		V		VI		VII		
	val	žen.	val	žen.	val	žen.	val	žen.	val	žen.	val	žen.	val	žen.	val	žen.	val	žen.	
vsi	289	132	37	15	67	28	14	3	4	3	53	19	77	44	14	9	23	11	
od vseh:																			
- stari do 26 let	128	74	32	13	23	14	3	1	2	2	16	9	47	31	-	-	5	4	
- težje zaposl.	127	60	23	10	31	14	5	2	2	1	24	9	34	22	2	1	6	3	
- iskalci prve zap.	72	35	32	11	2	2	2	-	1	1	2	1	24	14	1	1	8	5	

Vzroki za težjo zaposljivost so: suficitarni poklici, mladenost, neznanje slovenskega jezika, alkoholizem, zdravstveni razlogi in nosečnost. Pri nosečnicah je predvsem ta problem, da jih je veliko zaposlenih za določen čas. Po izteku tega časa ostajajo na denarnih nadomestilih in denarnih pomočeh. Istčasno se to pojavlja tudi kot problem zaposlenosti zakonskih partnerjev v mladih družinah.

Skupnost za zaposlovanje na osnovi zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti izvaja pripravo za zaposlitev ter usposabljanje in zaposlovanje invalidnih oseb.

Priprava za zaposlitev se predvsem uveljavlja kot korekturni faktor med sistemom izobraževanja in sistemom zaposlovanja. V Ljubljani je bilo v pripravo vključenih 440 iskalcev zaposlitev, od tega 103 iz občine Ljubljana Vič-Rudnik. Od teh se je 79 zaposlilo. Na usposabljanju izven delovnega razmerja je 14 delavcev, na zaposlitev pa čaka 10 usposobljenih delavcev. Iskalci zaposlitve se manj odločajo za dela in naloge v živilski stroki in gradbeništvu. Precej kandidatov je izhajalo iz osipa na srednjih šolah. Poseben poudarek je bil dan pripravi zlasti težje zaposljivih iskalcev.

5. Socialne razmere upokojujencev, starejših občanov in borcev Uresničevanje pravic iz minulega dela

Zavarovanci in uživalci pravic iz pokojninsko invalidskega zavarovanja si zagotavljajo socialno varnost v skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja po načelih vzajemnosti in solidarnosti. Najvažnejše pravice so:

- pravica do pokojnine (starostne, invalidske, družinske)
- pravice v zvezi z invalidnostjo
- pravica do invalidnine za telesno okvaro
- pravica do dodatka za pomoč in postrežbo
- pravica do varstvenega dodatka h pokojnini

Eden od temeljev pogojev za zagotavljanje socialne varnosti starejših občanov, ki se uresničuje v skupnosti in izboljšanje gmočnega položaja upokojujencev in njihovih družinskih članov. Ta se lahko uresničuje z uveljavljanjem in povečanjem dajatev na podlagi pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, pa tudi s širjenjem pravic.

V letu 1986 je skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja na podlagi republiškega pokojninskega zakona ter posebnega republiškega družbenega dogovora v celoti uresničila tako imenovano tekoče usklajevanje pokojnin, kar pomeni, da se pokojnine med letom sproti povečujejo, usklajujejo z gibanji nominalnih osebnih dohodkov vseh delavcev, zaposlenih na območju republike, dokončno pa se uskladijo v začetku prihodnjega leta. Ker se razlike med pokojnino, tekoče usklajevanje med letom in dokončno usklajeno na začetku prihodnjega leta, izplača za vse preteklo leto, je tak način usklajevanja pokojnin pomembno prispeval k ohranitvi in izboljšanju realne vrednosti pokojnin.

Za izboljšanje gmočnega položaja upokojujencev v letu 1987 je zelo pomembna določba zveznega zakona o drugačni valorizaciji pokojninske osnove, ki je podlaga za odmero pokojnine. Osebnih dohodki, ki so podlaga za oblikovanje pokojninske osnove, se ne bodo več valorizirali na predzadnje, ampak na zadnje leto dela, kar je v pogojih velike inflacije nujno in bo pomembno vplivalo na višino pokojnine. Zaradi težkega materialnega položaja vse družbe bodo te določbe uveljavljene postopoma do leta 1990: od 1. januarja 1987 se vzame v obračun za odmero pokojninske osnove 25% porasta povprečnih osebnih dohodkov v zadnjem letu dela, od 1. januarja 1988 50%, od 1. 1. 1989 pa 75% porasta. Pomembno je, da se bo pokojninska osnova in s tem pokojnina ponovno odmerila vsem uživalcem pokojnin, ki so pravico do pokojnine že uveljavili, če je to zanje ugodnejše. Sklepe izvedbi

teh določb zveznega zakona bo skupščina SPIZ sprejela takoj ko bodo usklajene osnove in merila na zvezni ravni.

Pri pokojnini, odmerjeni v odvisnosti od dolžine pokojninske dobe in doseženih osebnih dohodkov, katere višina ne zagotavlja socialne varnosti in je nižja od najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo, lahko upokojenci uveljavijo pravico do varstvenega dodatka, če izpolnjujejo določene premoženjske pogoje. Višina varstvenega dodatka je odvisna od dolžine pokojninske dobe upokojenca. Upokojenci s polno pokojninsko dobo in invalidski upokojenci, katerih invalidnost je posledica poklicne bolezni ali nesreče pri delu, imajo pravico do te pokojnine ne glede na premoženjske pogoje, če njihova pokojnina ne dosega zneska najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo. Od 1. 1. 1987 znaša najnižja pokojnina za polno pokojninsko dobo po dveh uskladitvah 110.499 din.

Podatki o povprečnih mesečnih zneskih pokojnin in varstvenega dodatka ter številu uživalcev teh dajatev v občini Ljubljana Vič-Rudnik po stanju v aprilu 1987 so sledeči:

VRSTA UPOK.	POVPREČNI ZNESEK		POVP. ŠT. UŽIVALCEV	
	POKOJNINA	VARST. DOD.	POKOJNINA	VAR. DOD.
starostni	155.568,18	22.036,09	7.046	421
invalidski	122.417,76	21.535,48	1.645	279
družinski	113.190,83	23.282,41	2.447	412
SKUPAJ	139.125,40	22.372,79	11.139	1.113

Osnova za sistemsko ureditev socialne varnosti ostarelih kmetov izhaja iz pred leti uvedenega starostnega varovanja kmetov. V letu 1984 se je njihov položaj izenačil s položajem delavcev na osnovi obveznega enotnega pokojninskega in invalidskega zavarovanja vseh delovnih ljudi in s tem tudi drugih članov kmečkih gospodarstev. Kmetom, ki so že uveljavili pravice v prejšnjem sistemu, gredo te pravice tudi v novem sistemu. V letu 1986 je znašala starostna kmečka pokojnina 14.326,00 din. V občini Ljubljana Vič-Rudnik je prejemale starostno kmečko pokojnino 755 kmetov.

Da se vsaj približno ohrani realna vrednost te pokojnine, jo je SPIZ povečala s 1. 11. 1986 na znesek 30.000 din. Od 1. 1. 1987 dalje pa znaša višina starostne pokojnine kmetov 38.435 din. Kmetom, ki imajo status borca NOV, se je do konca leta 1983 h pokojnini odmerjal še varstveni dodatek glede na njihov gmotni položaj. Od 1. 1. 1984 jim je zagotovljena pokojnina v višini najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo, kar pomeni, da njihova pokojnina avtomatično sledi povečanju ostalih pokojnin. Od 1. 1. 1987 znaša tako kmečka starostna pokojnina kmeta borca NOV 110.499,00 din. V letu 1986 je to pokojnino uživalo v občini Ljubljana Vič-Rudnik 55 upravičencev.

Višino kmečke starostne pokojnine določijo po ustrezni določbi republiškega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju na začetku leta v višini najmanj 50% najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo skupščina SPIZ, njeno medletno povečanje pa z zakonom ni predvideno. Ker se ta znesek med letom zaradi visoke inflacije močno razvrednoti, je bila v letu 1986 v delegacijah in drugje močno izražena zahteva, da se tudi ta pokojnina med letom povečuje tako kot druge pokojnine. Ker to po izrecni določbi republiškega pokojninskega zakona ni mogoče, bo potrebno v letu 1987 med letom večkrat določiti nove zneske te pokojnine, ali pa predlagati spremembo ustrezne določbe republiškega zakona.

Družbena skrb za starejše

Materialno ogroženim starejšim občanom, ki iz različnih vzrokov ne morejo uveljavljati pravic iz minulega dela in nimajo svojcev, ki so dolžni zanje skrbeti ali njihovega celotnega preživljanja ne zmorejo, je zagotovljena materialna pomoč kot edini ali dopolnilni vir preživljanja v občinski skupnosti socialnega skrbstva.

V občini Ljubljana Vič-Rudnik, ki je površinsko največja ljubljanska občina, živi največje število starejših ljudi. Zato sodi skrb zanje med pomembne naloge. Že v letu 1970 so bile v mestu Ljubljana začrtane usmeritve razvoja družbene skrbi za starejše prebivalstvo. Te so bile: izgradnja stanovanj, zagotovitev zadostnega števila kapacitet v domovih starejših občanov in razvijanje organizirane pomoči na domu. Od vseh naštetih nalog je očiten napredek predvsem na področju razvoja domskega varstva za

starejše. V občini Ljubljana Vič-Rudnik znašajo te kapacitete 562 mest. Dom starejših občanov Ljubljana Vič-Rudnik zagotavlja varstvo in oskrbo starostnikov v enoti na Bokalcah s kapaciteto 370 postelj in v enoti Kolezija s kapaciteto 192 postelj. V enoti na Bokalcah, ki obstoja že 30 let, so se izvajala adaptacijska dela, ki se zaključujejo in bodo zagotavljala ustrezen nivo bivalnega in delovnega prostora. Težko je oceniti, če so obstoječe kapacitete za občino zadovoljive, kajti občani so vključeni tudi v druge domove starejših občanov v Ljubljani ali celo izven. Ugotovljeno je tudi, da v zadnjih letih narašča število oskrbovancev, ki potrebujejo več dodatne pomoči in oskrbe. Povprečna starost znaša 80-82 let. Iz tega je razvidna težnja starejših ljudi, da ostanejo čim dlje v domačem okolju. Kljub začrtanim razvojnim usmeritvam te posebne družbene skrbi za starejše ljudi na domu v Ljubljani do leta 1986 nismo razvijali. Izvajala se je samo nega na domu, ki jo zagotavlja patronažna služba Zdravstvenega doma Ljubljana in nekaj malega sosedske pomoči.

V občini Ljubljana Vič-Rudnik je Center za socialno delo opravil vzorčni posnetek stanja v teh mestnih in eni primestni krajevni skupnosti. Zaključki so pokazali na nujnost organiziranja gospodinske pomoči. V prvi polovici tega leta bo Center za socialno delo Vič pripravil načrt organizacije in potreb za zagotovitev materialnih in kadrovskih pogojev.

Varstvo borcev

V občini Ljubljana Vič-Rudnik živi 3491 borcev NOV, vojaških invalidov in družinskih članov padlih in umrlih borcev, za katere je temeljno varstvo zagotovljeno z zveznimi predpisi. Z republiški in občinskimi predpisi pa se zagotavlja dopolnilna socialna varnost. Na podlagi teh predpisov prejema v občini občinske priznavalnine 182 udeležencev NOV in 14 borcev za severno mejo, ker njihovi redni dohodki ne zadoščajo za primerno preživljanje ostarelih borcev NOV. Poleg tega je tudi večje število borcev NOV, katerim se dodeli občasno ali enkratno družbeno pomoč za premostitev socialnih težav. Zaradi slabega zdravstvenega stanja borcev se potrebnim omogoči tudi zdravljenje in okrevanje v naravnih zdraviliščih. V preteklem letu je to obliko koristilo 239 borcev.

Še vedno pa se udeleženci NOV srečujejo s stanovanjskimi problemi. Približno sto udeležencev NOV, predvsem z nizkimi dohodki, živi v neustreznih stanovanjih. Problemi pri reševanju stanovanjskih vprašanj so tudi glede določila zakona o stanovanjskem gospodarstvu iz leta 1981, ki predpisuje lastno udeležbo ob pridobitvi novega stanovanja ter plačilu razlike vrednosti stanovanja pri zamenjavi.

Vedno bolj postaja aktualna problematika ostarelih in osamljenih, kar velja tudi za vso populacijo ostarelih občanov. Tudi za to kategorijo občanov ni organizirane pomoči ostarelim, ki bi omogočala, da bi lahko čim dlje ostajali v domačem okolju. V domu starejših občanov v občini je 87 borcev, od tega 25 iz občine Ljubljana Vič-Rudnik. Okrog 70% borcev zaradi nizke pokojnine ne more plačevati stroškov oskrbnine, kar pokrivajo sorodniki in skupnost socialnega skrbstva. Prejemajo pa žepnino v višini 5.500 din. Ugotovljeno pa je, da sedanje domske zmogljivosti ne zadoščajo za vse potrebe.

Zadovoljivo pa imajo organizirano dispanzersko in zobozdravstveno varstvo borcev. V procesu zdravljenja sodelujejo po potrebi poleg zdravnika tudi drugi strokovni delavci. Izvajajo tudi zdravljenje na domu in organizirajo druge oblike pomoči, čeprav ne sodi v osnovno zdravstveno varstvo. Podaljšuje pa se čakalna doba v zobozdravstvenem varstvu, ker je obseg dela za enega zobnega tehnika zaradi narave dela prevelik.

6. Izvajanje samoupravnega sporazuma o uresničevanju socialnovarstvenih pravic v letu 1986 v Ljubljani

Izvajanje samoupravnega sporazuma o uresničevanju socialnovarstvenih pravic pomeni po svoji vsebini zagotavljanje dogovorjene ravni minimalne socialne varnosti. Dogovorjeno raven socialne varnosti večina zaposlenih občanov Ljubljane zagotavlja sebi in družini z lastnim delom. Tistim občanom in njihovim družinam, ki si iz objektivnih razlogov ne morejo sami zagotavljati dogovorjene ravni socialne varnosti, pa le-to zagotavljajo samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti z dodelitvijo določenih družbenih pomoči.

Samoupravni sporazum o uresničevanju socialnovarstvenih

pravic, ki se v celoti izvaja od 1. 1. 1985 dalje, s svojo vsebino bistveno vpliva na višino socialnovarstvenih pomoči, s tem pa tudi na število upravičencev oziroma prejemnikov socialnovarstvenih pomoči. Višina družbenih pomoči predstavlja razliko med višino dogovorjene ravni socialne varnosti (55 oziroma 43% povprečnega osebnega dohodka iz preteklega leta ter dohodkom na družinskega člana).

Nasploh se je v lanskem letu močno povečalo število prejemnikov družbenih pomoči (za cca 30%). Zadrževanje zajamčenega osebnega dohodka na isti višini pa močno prizadene prejemnike tistih vrst pomoči, ki se določajo na podlagi rasti oziroma višine zajamčenega osebnega dohodka. Tako na primer denarna pomoč za čas brezposelnosti oktobra lani ni več pomenila oziroma predstavljala 60%, ampak le 40% povprečnega osebnega dohodka, kajti zajamčeni osebni dohodek je bil 1. 10. 1986 še vedno na višini 41.000 din.

V lanskem letu smo v Ljubljani prešli na uresničevanje funkcionalnih oblik družbenih pomoči na področjih, kjer so za to bili podani pogoji. Tako izvajamo funkcionalno obliko:

- v otroškem varstvu pri financiranju šolske prehrane, šole v naravi ter letovanjih otrok
- v socialnem skrbstvu, predvsem pri dodeljevanju enkratnih pomoči ter plačilu oskrbe v socialnih zavodih
- v stanovanjskem gospodarstvu se družbena pomoč v celoti izvaja v funkcionalni obliki
- tudi oprostitev plačila participacije k zdravstvenim storitvam je šteti kot funkcionalno obliko pomoči

Otroško varstvo

Na področju otroškega varstva je v letu 1986 bila dokončno uveljavljena določba Samoupravnega sporazuma o socialnovarstvenih pravicah, ki določa prispevek staršev v VVO v višini 35% dohodka na družinskega člana. Družine, kjer je dohodek na družinskega člana nižji kot 70% dogovorjene ravni socialne varnosti, pa so v celoti oproščene plačila prispevka. Takšnih družin je v Ljubljani zanemarljivo malo.

V letu 1986 je v ljubljanskih občinah uveljavljalo pravico do družbene pomoči otrokom (otroški dodatek) preko 20.000 vlagateljev oz. družin (v letu 1985 je uveljavljalo pravico 15.000 prosilcev). Do konca decembra lani je bilo pozitivno rešenih 18.272 vlog za 41.272 otrok, od tega v občini Ljubljana Vič-Rudnik 1.699 družin za 4.444 otrok.

Ob koncu leta je najvišji znesek družbene pomoči na otroka znašal 13.912 din mesečno, najnižji pa 1.100 din. Najvišji znesek je prejelo v Ljubljani 27.455 otrok, najnižji znesek pa le 1.028 otrok. V minulem letu je bila družbena pomoč otrokom večkrat usklajevana z rastjo cen življenjskih potrebščin in z rastjo osebnega dohodka. Tako je bila družbena pomoč v minulem letu povečana 1. 3. 1986 za 20%, 1. 5. 1986 za 27%, 1. 7. 1986 za 35% ter 1. 9. 1986 za 25%.

Leto 1986 je bilo leto dokajšnjih sprememb na področju zagotavljanja družbene pomoči otrokom, kar je v Ljubljani izvajalcem (strokovni službi SIS ter strokovnim službam v OZD) povzročalo dokajšnje težave, predvsem pa precejšnjo zamudo pri reševanju zahtevkov za otroški dodatek in tudi izplačilu otroškega dodatka upravičencem.

Vzroki za te težave so bili predvsem v občutnem povečanju števila zahtevkov oz. upravičencev za družbeno pomoč otrokom, štirikratni valorizaciji, dvakratnem ugotavljanju upravičenosti do družbene pomoči dotedanjim prejemnikom (1. 5. 1986 in 1. 9. 1986) in dvojni obdelavi podatkov (ročna in avtomatska).

Družbena pomoč v stanovanjskem gospodarstvu

Delno nadomestilo stanarine (subvencijo) je decembra 1985 prejelo 572 družin. Zaradi povečanja stanarine (1. 2. 1986 za 43% in 1. 7. 1986 za 40%) je v letu 1986 število prejemnikov nadomestila stanarine neprestano naraščalo. Tako je v Ljubljani na dan 31. 12. 1986 subvencijo prejelo 849 stanovalcev, od tega 102 stanovalca v občini celotni znesek subvencije 3.413.826 din, povprečni znesek na prejemnika je bil 5.212 din. Celotno subvencioniranje stanarine se izvaja v funkcionalni obliki. Prav tako je v notni evidenci za subvencijo stanarine že v celoti uvedena avtomatska obdelava podatkov vključno z računalniškim izražanjem ter printanjem ugotovitev in sklepov.

Družbena pomoč na področju zaposlovanja

Pravico do denarne pomoči v času brezposelnosti je v letu 1986 pridobilo 182 brezposelnih delavcev (v letu 1985 je denarno pomoč prejelo 90 oseb). Koncem leta je v občini Ljubljana Vič-Rudnik prejelo denarno pomoč 12 začasno nezaposlenih delavcev. Najnižji znesek denarne pomoči je enak višini zajamčenega osebnega dohodka, kar pomeni, da je najnižja denarna pomoč v času brezposelnosti na dan 31. 12. 1986 znašala 56.300.- din. Najnižji znesek denarne pomoči se usklajuje z zajamčenim osebnim dohodkom in bo povišan na novo višino takrat, ko bo določena nova višina zajamčenega osebnega dohodka.

V decembru 1986 je štipendijo iz združenih sredstev prejelo v Ljubljani 913 učencev in študentov, od tega v občini Ljubljana Vič-Rudnik 268. Doplačila h kadrovske štipendiji pa je v decembru 1986 prejelo v Ljubljani 534 učencev in študentov, od tega v občini Ljubljana Vič-Rudnik 39. Višina štipendije se določa po določenih samoupravnega sporazuma o štipendiranju in samoupravnega sporazuma o uresničevanju socialnovarstvenih pravic. Štipendije so bile usklajevane istočasno kot druge družbene oziroma socialnovarstvene pomoči.

Socialna varnost upokojencev

Ob koncu leta 1985 je v Ljubljani živelo 49.052 upokojencev, v decembru 1986 49.992. V letu 1986 so bile pokojnine sproti usklajevane z rastjo nominalnih osebnih dohodkov v Sloveniji, skladno z določili zakona o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Tako so se v letu 1986 pokojnine na račun porasta nominalnih osebnih dohodkov vseh zaposlenih v Sloveniji uskladile štirikrat z veljavnostjo od 1. 1. 1986 za skupni odstotek 122,8. Usklajena rast pokojnine z gibanji nominalnega osebnega dohodka je vplivala na ugodnejši gmotni položaj upokojencev kot je bil v minulih letih. Povprečna starostna pokojnina januar-december znaša 78,3% povprečnega nominalnega osebnega dohodka, doseženega v istem obdobju. Varstveni dodatek je na dan 31. 12. 1986 v Ljubljani prejelo 4068 upokojencev, od tega v občini Ljubljana Vič-Rudnik 1108 upokojencev.

Družbene pomoči v socialnem skrbstvu

Družbeno pomoč kot edini vir za preživetje je v Ljubljani prejelo v letu 1986 197 občanov starejših od 65 let, od tega v občini Ljubljana Vič-Rudnik 41. Družbeno pomoč kot dopolnilni vir, ki predstavlja razliko med občanovim dohodkom in višino edinega vira, pa je prejelo 757 občanov, v občini Ljubljana Vič-Rudnik, 233. Višina edinega vira je na dan 1. 11. 1986 na 46.400 din. Druge družbene pomoči s področja socialnega skrbstva pa je v lanskem letu v Ljubljani pomoč (do 6 mesecev) prejelo 259 občanov, v občini Ljubljana Vič-Rudnik 17, enkratno pomoč je prejelo 3383 občanov (pomoč pri nabavi kurjave in ozimnice), od tega v občini Ljubljana Vič-Rudnik 647. Pomoč in pogrebni strošek (tako imenovane pogrebnine) je prejelo 62 ljubljancev. Plačilo oz. doplačilo za letovanje otrok je bilo izplačano za 1146 otrok, v občini Ljubljana Vič-Rudnik 288, plačilo oziroma doplačilo za šolo v naravi pa za 310 otrok, od tega v občini Ljubljana Vič-Rudnik 28. V skupini za plačilo oziroma doplačilo oskrbnih stroškov v socialnih zavodih pa je stanje naslednje:

Plačilo oziroma doplačilo k stroškom v domovih za starejše občane je v letu 1986 v Ljubljani prejelo 965 občanov, od tega v občini Ljubljana Vič-Rudnik 281, v posebnih socialnih zavodih pa 337 občanov, v občini Ljubljana Vič-Rudnik 82. Doplačilo k oskrbnini v organizacijah za usposabljanje otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju je prejelo 424 občanov, od tega je v občini Ljubljana Vič-Rudnik 170. Prispevek k stroškom rejnine je prejelo 267 občanov, v občini Ljubljana Vič-Rudnik 89.

S 1. 1. 1986 je regresiranje šolske prehrane od skupnosti socialnega skrbstva v celoti prevzela skupnost otroškega varstva. Regresiranošolsko prehrano je prejelo 469 otrok. Povprečni izplačani regres je bil v preteklem letu 4.520.- din.

Zdravstvo

V letu 1986 so bila nadomestila osebnega dohodka začasne odsotnosti z dela zaradi bolezni tekoče usklajevana z rastjo osebnega dohodka, tako kot to določa samoupravni sporazum o uresničevanju zdravstvenega varstva, ki je začel veljati 1. 7. 1985. Plačila prispevka k zdravstvenim storitvam je v Ljubljani oproščeno 40% vseh upravičencev zdravstvenega varstva oziroma zdrav-

stvenih zavarovancev, kar predstavlja 13340 zavarovancev. Od tistih, ki so obvezani plačevati prispevek (participacijo), pa je le 850 takšnih, ki zaradi težjega gmotnega položaja ne zmorejo plačati prispevka in so uveljavljali pravico do oprostite plačila. To pa predstavlja le 0,4% celotne populacije zdravstvenih zavarovancev.

7. Izvajanje programa enotne skupne evidence

Uresničevanje programa uvedbe enotne skupne evidence prejemnikov socialnovarstvenih pomoči (ESE-SVP) je potekalo po fazah tri leta. Zaradi organizacijskih in kadrovskih težav je prišlo do dvomesečne zamude pri reševanju vlog oziroma uresničevanju socialnovarstvenih pravic.

V letu 1986 je služba za izvajanje enotne skupne evidence v celoti izvajala program subvencioniranja stanarin in program družbene pomoči otrokom (otroški dodatek). Druge vrste družbenih pomoči je le spremljala in izpopolnjevala sistem zajemanja in obdelave podatkov.

Določene pomanjkljivosti pa je še opaziti pri organizacijah združenega dela. Kljub izvedenim inštruktažam ne opravljajo svoje funkcije, kot določa samoupravni sporazum.

III. UGOTOVITVE

Poslabšana družbeno-ekonomska gibanja imajo posledice v poslabšanju družbenoekonomskega položaja občanov ter zaposlenih. Poleg tega, da postaja vprašljiva višina pomoči, se pojavljajo še novi primeri, katerim je potrebno posvetiti ustrezno pozornost.

Poseben problem je zagotavljanje ustreznih sredstev. Interventna zakonodaja sicer izpušča socialne pomoči iz omejene mase sredstev skupne porabe, vendar pa je njihovo pokrivanje vezano na prispevne stopnje, ki pa so omejene v globalu prispevnih stopenj.

Zaenkrat sicer ugotavljamo, da se socialna problematika na območju občine dokaj uspešno rešuje, da pa je potrebno posvetiti večjo pozornost izvajanju dosedanjih programov, uvesti nekatere korekture programov ter tudi nekatere nove programe. Vsebinsko, obseg ter čas uvedbe novih programov je nujno uskladiti s financiranjem le-teh.

IV. SKLEPI

1. Predsedstvo ocenjuje, da je z izvajanjem obstoječih socialnovarstvenih pravic potrebno nadaljevati v izvajanju storitev pa doseči večjo kvaliteto. Pobudo daje za naslednje leto:

- čimhitrejšo uvajanje alternativnih oblik vzgoje in varstva predšolskih otrok, zlasti na podeželskem predelu občine Ljubljana Vič-Rudnik

- kvalitetnejše izvajanje prehrabnega programa v vseh izvajalskih organizacijah

- večje skrbi za vzdrževanje objektov družbenega standarda, pri pridobivanju novih objektov pa doseči gradnjo kombiniranih ali celo premakljivih objektov

- okrepitev povezave med dispanzerji in mentalno-higien-skimi oddelki, VVO in šolami na podlagi že sprejetih programov na področju zdravstvenega varstva otrok in mladine v Zdravstvenem domu Ljubljana in uskladitev izvajanja teh nalog med izvajalci

- nadaljnje pridobivanje rejniških družin v občini ter pospešitev planirane novogradnje in ureditve statusa Mladinskega doma Malči Belič

- preprečevanje nastajanja oziroma povečanja invalidnosti

- povečanje skrbi za zaposlovanje invalidnih oseb, v stanovanjski politiki in urejanju prostora pa vključevanje komponente uporabnosti tudi za invalidne osebe

Nosilci nalog: posamezne SIS v okviru socialnega varstva in OZD družbenih dejavnosti, ki programe izvajajo

2. Določene naloge v gradivu, ki pa so zelo pomembne, pa pomenijo širjenje programov in zagotovitev dodatnih sredstev. Zaradi omejitve sredstev skupne porabe bo realizacija le-teh zelo zahtevna naloga, zato predsedstvo daje pobudo, hkrati pa zahteva, da se te pravice ovrednotijo in časovno opredelijo. Predsedstvo daje naslednje pobude:

- kot prednostno je potrebno uvesti tak sistem valorizacije socialnovarstvenih pomoči, da se status prejemnikov pomoči z inflacijo ne bo slabšal.

Nosilci naloge: vse SIS v okviru socialnega varstva

- oprostitev participacije pri zdravstvenem varstvu delovnih invalidov z nad 70% invalidnostjo

Nosilec naloge: Republiški komite za zdravstvo in socialno varstvo

- sprememba določb zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju o višini kmečkih starostnih pokojnin in denarnih nadomestilih za telesno okvaro, tako da bo mogoča tudi medletna valorizacija teh pravic

Nosilec naloge: Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SRS

- preučitev možnosti ureditve statusa invalida slepim osebam kot posledica slepote

Nosilec naloge: Republiški komite za zdravstvo in socialno varstvo

- ustanovitev Centra za rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov v Ljubljani z opredelitvijo statusa in financiranja dejavnosti

Nosilec naloge: Skupnost socialnega varstva mesta Ljubljana

- uvedba organiziranih oblik skrbi za starejše občane na domu v občini

Nosilec naloge: Center za socialno delo, občinska skupnost socialnega skrbstva

- realizacija koncepta in prostorskih možnosti sprejemnega centra v Ljubljani za nepreskrbljene občane

- Na stanovanjskem področju predstavljajo svoj del problematike prazna stanovanja, katerih nosilci stanovanjske pravice so v domovih starejših občanov. Stanovanja ostajajo tudi več let nezasedena, kar je negospodarno. S širšo družbeno akcijo je potrebno pristopiti k reševanju tudi tega vprašanja.

Nosilci naloge: občinska samoupravna stanovanjska skupnost, hišni sveti

3. Intenzivirati je potrebno delo izvajalskih organizacij pri ugotavljanju socialnih problemov ter s tem omogočiti njihovo reševanje.

Nosilci naloge: Center za socialno delo, zdravstveno-socialne komisije v krajevnih skupnostih

4. Potrebno je uveljaviti dosledno ugotavljanje upravičenosti do socialnovarstvenih pravic, to pa pomeni potrebo po čimhitrejši uvedbi enotne skupne evidence prejemnikov socialnovarstvenih pomoči. Poenostaviti je potrebno tudi postopke pri izvajanju samoupravnega sporazuma o uresničevanju socialnovarstvenih pravic.

Nosilci naloge: Skupnost socialnega varstva Slovenije, Mestna skupnost socialnega varstva Ljubljana in DSSS občinskih SIS zdravstvenega in socialnega varstva v Ljubljani

Ljubljana, junij 1987

Skupščina Občinske skupnosti socialnega varstva Ljubljana
Vič-Rudnik